

Rondetafelgesprek Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 5 februari 2025: position paper leden Associatie Wijkteams

We steunen het Toekomstscenario en geven de commissieleden graag een aantal punten mee t.b.v. het rondetafelgesprek op 5 februari 2025. Hieronder leest u onze 3 kernboodschappen. Voor meer toelichting verwijzen we u graag naar pagina 2 en 3.

3 kernboodschappen

1. **Hoe wij bijdragen als lokale teams:** Op meer en meer plekken bieden lokale teams ondersteuning aan huishoudens en hun sociale netwerk, ook als er sprake is van onveiligheid. Lokale teams kijken naar de mens als geheel. We weten dat we meer verschil kunnen maken wanneer we ons richten op de context in plaats van te focussen op het individu. Een lokaal team ondersteunt het huishouden en het sociale netwerk, zonder de regie over te nemen en haalt indien nodig in afstemming met het huishouden anderen erbij. We werken aan duurzame oplossingen die gezinnen ondersteunen bij basisbehoeften zoals inkomen, huisvesting, opvoeden en opgroeien en sociale betrokkenheid. Lokale teams blijven naast gezinnen staan, ook als het moeilijk is.
2. **Hoe wij bijdragen als Associatie Wijkteams:** Als Associatie bundelen we 10 jaar transformeren, praktische wijsheid en inzichten in wat wél werkt. Met ons leernetwerk faciliteren en inspireren wij blijvend een landelijk lerende infrastructuur van lokale teams. Dat geeft energie en is nodig. Wij realiseren ons dat nog niet alle lokale teams even ver zijn. We bouwen ook mee aan de Ondersteuningslijn Stevige lokale teams van de VNG. En we blijven vanuit de praktijk acteren in verschillende werkgroepen, zoals het ambtelijk opdrachtgeversoverleg. Zo zorgen we ervoor dat praktijkervaring meegenomen wordt in beleidsontwikkeling.
3. **Wat wij als lokale teams nodig hebben:** Er wordt veel van de lokale teams verwacht. De commissie van Ark schrijft in haar rapport Groeipijn dat stevige lokale teams het kloppende hart in de Hervormingsagenda Jeugd zijn. Dat is een stevige verantwoordelijkheid die we graag nemen én wij kunnen dit niet alleen. Er zitten grenzen aan wat een lokaal team kan bereiken, ook waar het gaat over onveiligheid. We hebben een veiligheidspartner (regionaal veiligheidsteam) nodig die kan aansluiten als het nodig is. Een partner die toevoegt op wat nog ontbreekt. Niet vanuit hiërarchie maar op basis van gedeeld eigenaarschap. Niet om te stapelen maar om elkaar te versterken. Ook pleiten we als lokale teams voor een verschuiving van een meldcultuur naar directe hulpverlening, zodat gezinnen sneller en respectvoller worden ondersteund zonder onnodige bureaucratie.

Als iedereen betrokken blijft bij het Toekomstscenario, ook als het moeilijk wordt, kunnen we samen de gewenste veranderingen realiseren. Onze opgave is om stapsgewijs en vanuit de praktijk te blijven leren en het verschil te kunnen maken voor inwoners, ook als er sprake is van een onveilige situatie. Wij geloven dat kennis en ervaringen van onze veiligheidscollega's onmisbaar zijn in deze transformatie. Met iedereen aan boord lukt het!

Geschreven vanuit het perspectief van lokale teams, 3 februari 2025.

Associatie Wijkteams leergroep 'Team Toekomstscenario':

Lex van Eindhoven, WIJ Eindhoven

Pieter van der Born, Jeugdteam Zaanstad

Pieter Houwers, Sociaal Kernteam Westland

Anne-Marie Broeders, Ouder- en Kindteams Amsterdam

Marina Azarian, Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid

Toelichting bij onze 3 kernboodschappen

Over de Associatie Wijkteams en haar leden

De Associatie Wijkteams (AW) is een landelijke vereniging. Als leden werken we met elkaar en lokaal aan nieuwe, betere praktijken op basis van een integraal mensbeeld en holistische visie. Dat betekent dat we werken vanuit een integrale aanpak die alle levensgebieden omvat. Het lokale team sluit aan bij wat leeft binnen het huishouden en hun sociaal netwerk. We bieden professionele hulp op basis van vrijwillige toestemming en blijven ook bij veiligheidsproblematiek naast het huishouden staan, voor een doorlopende ondersteuning. De rechtsbescherming voor inwoners is vanaf het eerste contact een belangrijke pijler.

Versterken van het dagelijkse leven

We weten dat versterken van het dagelijkse leven centraal dient te staan in het sociale domein en dus ook binnen de jeugdzorg. Dat vraagt aansluiten bij de behoeften van jeugdigen, gezinnen en huishoudens en werken aan duurzame oplossingen die ontstaan door het hele gezin centraal te stellen, met aandacht voor de basis en de context. Denk daarbij aan: inkomen, huisvesting, betekenisvol kunnen zijn en het kunnen participeren in de samenleving. Al die facetten kunnen krachtbronnen zijn en werken als beschermende factor, maar ook oorzaken van stress, gevoelens van hulpeloosheid of uitsluiting zijn. Vanuit nabijheid hebben lokale teams aandacht voor beide kanten. Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is mede gebouwd op deze inzichten, en wij willen hierop samen met alle partners doorbouwen!

Wij blijven erbij

In onze samenwerking met inwoners komen wij vaak onzekerheden tegen. Je weet niet precies wat het goede is, er zijn soms tegenstrijdige visies op wat het goede is en toch moet je samen optrekken. Dat vraagt een houding van nuchterheid en bescheidenheid en een grote bereidheid het eigen standpunt en visie te relativeren, in spannende omstandigheden. Onze hulp is altijd vrijwillig en gebaseerd op toestemming, met duidelijke communicatie over rechten en mogelijkheden, zoals onafhankelijke cliëntondersteuning. We doen dat met oog voor alle levensgebieden en -domeinen vanuit een duurzame integrale aanpak (Jeugdwet, Wmo, Participatiewet, werk en inkomen, onderwijs, preventie). Uiteraard weten wij niet alles. Als we specialisten vragen om mee te kijken, blijven wij het vaste gezicht voor de inwoner. Ook in het geval van een jeugdbeschermingsmaatregel verandert de taak van het lokale team niet; wij blijven met alle betrokkenen werken aan veiligheid. Wij blijven erbij, ook als het moeilijk wordt.

Van melden naar helpen

We pleiten voor een omslag van een 'meldcultuur' naar een werkwijze gericht op directe hulp. Waarbij partners, bij 'onzeker weten', zorgen bespreken met gezinnen en hen direct begeleiden naar het lokale team. Dit doorbreekt het estafettemodel, verkort de hulpverlening en is respectvoller naar het gezin. In situaties waar meer onderzoek nodig is, kan het regionaal veiligheidsteam (RVT) ingeschakeld worden om samen met het gezin naar een doorbraak te zoeken. Het RVT kan, bij voorkeur met toestemming van het gezin, relevante informatie verzamelen om de veiligheidssituatie beter in kaart te brengen. Indien noodzakelijk, wordt onderzocht of een jeugdbeschermingsmaatregel nodig is zonder dubbel werk te doen. Ook bij zo'n maatregel blijft het lokale team betrokken om de continuïteit van de hulp te waarborgen. Wij vinden dat het lokale team en het RVT zo dicht mogelijk bij elkaar moeten functioneren, met duidelijke gemeentelijke betrokkenheid, vergelijkbaar met de samenwerking binnen de lokale driehoek. Dit zorgt voor een effectieve, herkenbare en tijdige aanpak binnen een stevig wettelijk kader.

Van moeten naar willen

Lokale teams pakken de belofte van het Toekomstscenario op en nemen de toebedeelde verantwoordelijkheid serieus. We doen dat op een transparante en voorspelbare manier, waarbij de regie bij het gezin blijft. Als samenwerken lastig is ontdekken we samen hoe te groeien van 'moeten' naar 'willen'. Door bijvoorbeeld naast het gezin te staan, te ondersteunen bij complexe scheidingen en

gezinsrelaties te herstellen. De commissie van Ark¹ schrijft: Stevige lokale teams zijn het kloppende hart in de Hervormingsagenda Jeugd. Dat is een stevige verantwoordelijkheid die we graag nemen én wij kunnen dit niet alleen. Er zitten ook grenzen aan wat een lokaal team kan bereiken, ook waar het gaat over onveiligheid. We hebben daarbij een veiligheidspartner (RVT) nodig die kan aansluiten als het nodig is, een partner die toevoegt op wat nog ontbreekt. Niet vanuit hiërarchie maar op basis van gedeeld eigenaarschap. Niet om te stapelen maar om elkaar te versterken.

Hoe verder?

We steunen het Toekomstscenario en geloven in de herstel- en veerkracht van gezinnen. Op meer en meer plekken bieden lokale teams ondersteuning aan huishoudens en hun sociale netwerk, ook als er sprake is van onveiligheid. Er zijn ook landelijke verschillen, dat weten wij en wij nemen hier onze verantwoordelijkheid. Als AW bundelen we 10 jaar transformeren, praktische wijsheid en inzichten in wat wél werkt. Met ons leernetwerk faciliteren en inspireren wij blijvend een landelijk lerende infrastructuur van lokale teams. We bouwen ook mee aan de Ondersteuningslijn Stevige lokale teams² van de VNG. En we blijven vanuit de praktijk acteren in verschillende werkgroepen, zoals het ambtelijk opdrachtgeversoverleg. Zo zorgen we ervoor dat praktijkervaring meegenomen wordt in beleidsontwikkeling.

Iedereen aan boord

Als iedereen betrokken blijft bij het Toekomstscenario, ook als het moeilijk wordt, kunnen we samen de gewenste veranderingen realiseren. Onze opgave is om stapsgewijs en vanuit de praktijk te blijven leren en het verschil te kunnen maken voor inwoners, ook als er sprake is van een onveilige situatie. Wij geloven dat kennis en ervaringen van onze veiligheidscolllega's onmisbaar zijn in deze transformatie. Met iedereen aan boord lukt het!

Geschreven vanuit het perspectief van lokale teams, 3 februari 2025.

Associatie Wijkteams leergroep 'Team Toekomstscenario':

Lex van Eindhoven, WIJeindhoven

Pieter van der Born, Jeugdteam Zaanstad

Pieter Houwers, Sociaal Kernteam Westland

Anne-Marie Broeders, Ouder- en Kindteams Amsterdam

Marina Azarian, Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid

¹ [Groeipijn - advies Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

² <https://vng.nl/sites/default/files/2024-04/stevige-lokale-teams.pdf>